

Ольшанський Олександр Вікторович,

к. держ. упр., доц.,

заступник керівника військово-цивільної адміністрації м. Сєвєродонецьк Луганської обл.,

м. Сєвєродонецьк

ORCID 0000-0002-1888-7653

УДК 352.07

doi: 10.34213/tp.20.04.17

ІНСТИТУЦІЙНИЙ РЕСУРС МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: СПІВВІДНОШЕННЯ КЛЮЧОВИХ ПОНЯТЬ

Наведено результати дослідження з позицій науки державного управління сутності понять “функція”, “компетентність”, “повноваження”, уточнено співвідношення їх як елементів інституційного ресурсу місцевого самоврядування. Проаналізовано положення Конституції України та Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” щодо визначення функцій, компетенції та повноважень у системі місцевого самоврядування. За висновком, на законодавчому рівні немає чіткої ясності щодо сутності та співвідношення цих категорій. Сформульовано пропозиції стосовно подальшого розвитку понять “функції місцевого самоврядування”, “компетентність”, “повноваження”, “власні повноваження”, “передані повноваження”, “делеговані повноваження”. Обґрунтовано горизонтально-вертикальну модель розподілу функцій і повноважень у системі місцевого самоврядування з центрально-ортогональною роллю територіальної громади.

Ключові слова: функція, компетенція, повноваження, суб’єкти місцевого самоврядування, інституційний ресурс.

Постановка проблеми. Процеси децентралізації та реформування місцевого самоврядування, які відбуваються в Україні згідно з Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, що схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України (КМУ) 1 квітня 2014 р., супроводжуються прийняттям на вищому рівні управління в державі нових законів та інших нормативно-правових актів, внесенням суттєвих змін до чинних законодавчих актів, призупиненням та/або припиненням чинності окремих із них. Формування об’єднаних територіальних громад у 2015–2020 рр. на підставі Закону України “Про добровільне об’єднання територіальних громад” та забезпечення повсюдності створення територіальних громад за розпорядженнями КМУ від 12 червня 2020 р. про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад по областях обумовлюють упорядкування функцій, компетенції та повноважень усіх суб’єктів місцевого самоврядування. Водночас змістовне наповнення категорій “функція”, “компетентність”, “повноваження” є фундаментальною основою формування управлінських структур у системі місцевого самоврядування і правомочності прийняття рішень щодо поточної життєдіяльності територіальних громад та розвитку їх.

Разом із тим сьогодні ані наука державного управління, ані юриспруденція не дають однозначного тлумачення цих понять, відсутнє чітке визначення їх у законодавчих та інших нормативно-правових актах, що актуалізує проведення дослідження щодо теоретико-методологічного осмислення вищезазначених категорій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці невизначеності понятійного апарату у сфері публічного управління присвячено немало наукових досліджень українських та зарубіжних вчених і фахівців, про що свідчать їхні численні публікації, у т. ч. видані термінологічні словники основних понять державного управління, місцевого самоврядування та публічного управління в цілому.

Наприклад, тлумачення основних категорій державного управління станом на 2005 р. наводить В. Малиновський у Словнику термінів і понять з державного управління, але вони переважно стосуються або загальних положень науки і практики управління, або діяльності органів виконавчої влади [6]. Термінологічний словник “Публічне управління” 2018 р. містить достатньо обмежений перелік понять, які віддзеркалюють загальні аспекти теорії та практики публічного управління [10]. Певну увагу дослідженню поняття “функції місцевого самоврядування” приділили у своїх публікаціях О. Батанов, А. Глипка, А. Ладонько зі співавторами, С. Лихачов, О. Солоненко та ін., принаймні частіше за все його розглядають у навчальній літературі. Предметом дослідження представників юридичної науки стають, як правило, терміни “компетенція” та “повноваження” (М. Городецька, П. Любченко, О. Панасюк, М. Панов, С. Серьогіна та ін.), а співвідношення понять “компетенція” та “компетентність” нерідко цікавить дослідників-освітян (М. Головань, О. Кучай, С. Лейко, С. Сисоєва та ін.) з позицій компетентнісно зорієнтованої вищої освіти.

Метою статті є уточнення сутності ключових понять термінологічного поля місцевого самоврядування та співвідношення їх з позицій науки державного управління.

Виклад основного матеріалу. Ця стаття є продовженням розвідок автору у напрямі обґрунтування поняття “інституційний ресурс” сформованої раніше ресурсної платформи територіальної громади [7; 8], а саме уточнення й розширення змістовної сутності функцій, компетенції, повноважень у системі місцевого самоврядування як дефініції термінологічного простору місцевого самоврядування – складника публічного управління.

У наукових колах продовжуються дискусії стосовно змістовної сутності поняття “інститут”, серед яких – інститут як сукупність правових норм та інститут як організація. Спираючися на думку Д. Норта, немало науковців є прихильниками категорійної відмінності понять “інституція” (як “правила гри”) та “інститут” (як організація, у т. ч. державний орган), інші вважають, що існують лінгвістичні проблеми, пов’язані з англо-українським перекладом.

Семантична конструкція “прикметник + іменник” дозволяє універсалізувати використання поняття “інституційний ресурс” у місцевому самоврядуванні та визначити його як сукупність формальних правил і норм, зафіксованих у законодавчих та інших нормативно-правових актах, які структурують діяльність органів і посадових осіб місцевого самоврядування у площині конкретного функціоналу та певних обмежувальних рамок, а також регулюють взаємодію їх з іншими суб’єктами публічного управління.

З огляду на це виникає необхідність з’ясування й систематизації функцій, компетенції та повноважень у системі місцевого самоврядування.

В управлінні поняття “функція” розглядається як діяльність суб’єкта управління, тобто сукупність дій у визначених напрямках. Сьогодні в Україні поки що немає чіткого визначення функцій суб’єктів публічного управління, а також їхнього розмежування між підсистемами державного управління, місцевого самоврядування, громадського та бізнес-управління.

Конституція України найважливішими функціями держави називає “захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки” (ст. 17), акцентуючи на тому, що це є справою всього Українського народу. Серед повноважень Верховної Ради України визначено функції Служби безпеки України, Збройних Сил України,

інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також Міністерства внутрішніх справ України (ст. 85); поставлено питання про контрольні функції Верховної Ради України (ст. 89); встановлюється, що основною функцією центрального банку держави – Національного банку України – є забезпечення стабільності грошової одиниці (ст. 99). У розділі Конституції, присвяченому правосуддю, ідеться про неможливість делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами (ст. 124); у Перехідних положеннях згадуються окремі функції прокуратури – функція досудового розслідування, а також функція нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах (п. 9) [4]. Інші функції держави, крім вищезазначених, а також функції місцевого самоврядування в Конституції України не визначено.

У чинному Законі України “Про місцеве самоврядування в Україні” неодноразово зустрічаються словосполучення “функції місцевого самоврядування” (ст. 18¹), “функції і повноваження місцевого самоврядування” (ст. 1, 6, п. 10 ст. 10 Перехідних положень), “функції держави та/або місцевого самоврядування” (ст. 79, 79¹) [9]. Разом із тим перелік їх у базовому законі про місцеве самоврядування не наводиться.

В. Малиновський виділяє загальні функції управління (стратегічне планування, прийняття управлінських рішень, організаційна, мотиваційна, контрольна); основні функції управління (політико-адміністративні, економічні, соціальні, гуманітарні); допоміжні функції управління (управління людськими ресурсами, бюджетна, юридично-судова, діловодство і документування, зв’язки з громадськістю) [6].

Функції місцевого самоврядування в підручниках і навчальних посібниках із державного будівництва та місцевого самоврядування, а також із муніципального права визначено в тій чи іншій інтерпретації як основні напрями діяльності. Зокрема, В. Мамонова визначає функції суб’єктів місцевого самоврядування як “самостійні напрями цілеспрямованої діяльності суб’єктів місцевого самоврядування, через реалізацію яких виконуються поставлені завдання для забезпечення життєдіяльності громади та її розвитку” [10, с. 190]. Більш широке визначення поняття “функції місцевого самоврядування” наводить С. Лихачов – як “основні або кардинальні, пріоритетні та постійні напрями і види його здійснення, передусім щодо реалізації природного права людини і громадянина на місцеве самоврядування” [5]. Проте, на нашу думку, функція є не просто напрямом діяльності (наприклад, управління комунальною власністю), а ті дії, які суб’єкти місцевого самоврядування мають право виконувати.

Отже, вважаємо за необхідне законодавчо визначити функції всіх суб’єктів публічного управління за складниками системи управління в державі, перш за все – державного управління та місцевого самоврядування. Саме для виконання певних функцій має бути окреслено коло компетенції кожного суб’єкта місцевого самоврядування, встановлено її межі (повноваження), визначено завдання з подальшою конкретизацією їх у функціональних обов’язках посадових осіб місцевого самоврядування.

У публікаціях вчених та фахівців наводяться класифікації функцій місцевого самоврядування за різними ознаками, наприклад: за сферами управлінської діяльності – політична, ідеологічна, економічна, соціальна, культурна, екологічна функції; за формою діяльності органів місцевого самоврядування – нормотворча, установча, контрольна, організаційно-розпорядча, кадрова

функції; за спеціальною спрямованістю – функція забезпечення й охорони прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина тощо. Колектив авторів на чолі з С. Серьогіною виділяє також функції місцевого самоврядування за сферами діяльності, серед яких: “залучення населення до участі у вирішенні питань місцевого та загальнодержавного значення; управління комунальною власністю; забезпечення комплексного соціально-економічного та культурного розвитку відповідної території; надання соціальних послуг населенню; соціальний захист населення, сприяння працевлаштуванню громадян; зовнішньоекономічна; природоохоронна; регулювання земельних відносин; облікова; дозвольно-реєстраційна; інформаційна; ... фінансово-бюджетна, матеріально-технічна” [3, с. 271–272].

Відомий фахівець із муніципального права О. Батанов систематизує функції місцевого самоврядування за його суб'єктами в кілька великих груп: одна – функції місцевого самоврядування у цілому; друга – функції територіальної громади; третя – функції місцевих рад як представницьких органів місцевого самоврядування; четверта – функції виконавчих органів, створених місцевою радою; п'ята – функції інституту місцевих голів (міського, сільського, селищного); шоста – функції органів самоорганізації населення (хоча за законом вони також є представницькими органами місцевого самоврядування, тільки не всієї територіальної громади, а її частини (вулиці, мікрорайону тощо) [1]. Вважаємо за доцільне доповнити цю класифікацію ще однією групою – функції міжмуніципального співробітництва, яке здійснюється згідно із Законом України “Про співробітництво територіальних громад”, оскільки така співпраця приводить до розширення ресурсного потенціалу партнерських громад.

За суб'єктами місцевого самоврядування виділяють групи представницьких (місцевих рад) і виконавчих (виконавчих органів місцевих рад) функцій тощо.

Під час дослідження функцій місцевого самоврядування не можна залишити поза увагою групу класичних основних функцій управління – планування, організація, контроль, мотивація. Вони реалізуються через широкий спектр впливів органів і посадових осіб місцевого самоврядування у конкретних сферах діяльності.

Пропонуємо поняття “функції місцевого самоврядування” сформулювати як сукупність дій (видів і способів діяльності) органів і посадових осіб місцевого самоврядування за напрямами життєдіяльності територіальної громади (регіональної спільноти), які віддзеркалюють спільні інтереси її мешканців. При цьому критерії віднесення цих дій до тих чи інших напрямів і видів діяльності мають виходити зі специфічної природи місцевого самоврядування як права і реальної здатності громади вирішувати питання місцевого значення, які також мають бути встановлені законодавством.

Наступним компонентом інституційного ресурсу є поняття “компетенція”, яке, на нашу думку, займає проміжне місце між категоріями “функції” і “повноваження”. Щодо категорії “компетенція” також існує немало думок представників різних галузей науки. Підтримуємо позицію тих фахівців, хто розглядає компетенцію органу управління як сукупність (коло) усіх повноважень, якими його наділено, а також юридичної відповідальності та предмета відання [2, с. 21; 3, с. 54; 6, с. 90].

Аналіз Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” показав, що в цьому Законі немає тлумачення поняття “компетенція”, не розкрива-

ються її типи, хоча використовуються не тільки категорія “компетенція”, а і словосполучення “власна компетенція”, “виключна компетенція”, “загальна компетенція”, “компетенція міських рад”, “компетенція виконавчих органів ради” та ін.

Зокрема, у ст. 14 (“Органи самоорганізації населення”) ідеться про право місцевих рад громад наділяти органи самоорганізації населення частиною власної компетенції. Ст. 25 має назву “Загальна компетенція сільських, селищних, міських рад”, а ст. 26 присвячено виключній компетенції сільських, селищних і міських рад. Ст. 41, визначаючи особливості повноважень районних у містах рад та їхніх виконавчих органів, встановлює, що питання організації управління районами в містах належать до компетенції міських рад. У ст. 42 (“Повноваження сільського, селищного, міського голови”) уточнено про необхідність подання договорів, укладених головою з питань, віднесених до виключної компетенції ради, на затвердження відповідної ради. У ст. 59 – “Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування” – визначено, що рішення виконавчого комітету ради з питань, віднесених до власної компетенції виконавчих органів ради, можуть бути скасовані відповідною радою [9].

Отже, компетенцію суб’єкта місцевого самоврядування можна визначити як агреговане поняття – це комплекс структурних елементів, що включає предмети відання та обсяг дій, коло прав і обов’язків щодо керування ними, якими суб’єкт наділений законодавством, та відповідальність за прийняті рішення і зроблені (або незроблені) справи. Зміст компетенції мають розкривати повноваження.

Проведене дослідження дало можливість дійти висновку про те, що думки вчених стосовно співвідношення понять “компетенція” і “повноваження” різняться: одна частина фахівців вважає їх ідентичними (тотожними) і синонімічними, а друга – неоднаковими, хоча й схожими, та розрізняє їх. Частіше за все поняття “повноваження” трактується як право, що надається кому-небудь для реалізації певної діяльності. Для прикладу наведемо визначення поняття “повноваження суб’єкта публічного управління”, яке надається у термінологічному словнику з публічного управління – “як складова компетенції та статусу відповідного органу публічної влади являє собою право особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування...” [10, с. 115]. Крізь призму обраної тематики дослідження зауважимо, що повноваження є обмеженим правом суб’єкта місцевого самоврядування на використання ресурсів. Існує великий спектр повноважень у системі публічного управління. В. Малиновський, наприклад, розглядає такі типи їх: державно-владні повноваження, повноваження органу виконавчої влади, делеговані повноваження, дискреційні повноваження, повноваження державного службовця [6].

У Законі України “Про місцеве самоврядування в Україні” визначається сутність тільки поняття “делеговані повноваження” – як “повноваження органів виконавчої влади, надані органам місцевого самоврядування законом, а також повноваження органів місцевого самоврядування, які передаються відповідним місцевим державним адміністраціям за рішенням районних, обласних рад” [9]. Між тим у тексті Закону застосовується немало семантичних конструкцій із поняттям “повноваження” без наведення їхнього трактування, серед них – “повноваження місцевого самоврядування”, “повноваження сільського, селищного, міського голови”, “повноваження рад”, “повноваження виконавчих органів рад”, “власні повноваження”, “делеговані повноваження”, “посадові повноваження”, “владні повноваження”, “надані повноваження”, “окремі повноваження” та ін. До цього часу законодавством не врегульовані питання стосов-

но розподілу повноважень на власні (надані), передані та делеговані. Тому ця проблема нерідко стає причиною гострих дискусій не тільки між науковцями і фахівцями, а і між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, а також зумовлює виникнення конфліктів компетенції.

Пропонуємо такі дефініції:

– власні повноваження – це повноваження суб'єкта місцевого самоврядування, якими його наділяє законодавство (наділені повноваження);

– передані повноваження – це повноваження, які передаються суб'єкту місцевого самоврядування на постійній або довгостроковій основі та включають прийняття й реалізацію провідних рішень щодо реалізації функцій місцевого самоврядування в конкретній сфері життєдіяльності громади;

– делеговані повноваження – це повноваження, які передаються суб'єкту місцевого самоврядування тільки на виконання, а право прийняття фундаментальних рішень залишається за суб'єктом, який передає такі повноваження.

Погоджуємося з думкою В. Малиновського стосовно того, що компетенція встановлює обсяг і зміст діяльності суб'єкта державного управління з одночасним розмежуванням функцій між усіма суб'єктами як за вертикаллю, так і за горизонталлю системи управління в державі (системи публічного управління), та “через закріплення у відповідних правових актах завдань і необхідних для їх виконання повноважень дає можливість установити місце кожного органу в загальній структурі системи виконавчої влади, створити основи їх правової відповідальності” [6, с. 90].

З урахуванням цього, в аспекті місцевого самоврядування доцільно формувати функціонально-компетенційну модель горизонтально-вертикального розподілу повноважень з центрально-ортогональною (щоб уникнути дублювання повноважень) роллю територіальної громади. При цьому ознака “горизонтально-вертикальна” включає три рівні: центральний, регіональний, громадівський.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Проведене дослідження сутності понять “функція”, “компетентність”, “повноваження”, які мають стати фундаментальною основою інституційного ресурсу місцевого самоврядування, формування управлінських структур у системі місцевого самоврядування і правомочності прийняття рішень щодо поточної життєдіяльності територіальних громад та розвитку їх, дозволило поглибити термінологічне поле науки державного управління шляхом уточнення змістовної сутності досліджуваних категорій.

Запропонована функціонально-компетенційна модель горизонтально-вертикального розподілу повноважень у системі місцевого самоврядування з центрально-ортогональною роллю територіальної громади має забезпечити чітке розмежування функцій, компетенції та повноважень на засадах такого підходу: призначення суб'єктів у системі місцевого самоврядування повинно визначатися саме функціями і компетенцією (коло прав і обов'язків разом з обсягом дій і відповідальністю), яка виражається в конкретних повноваженнях. При цьому розподіл повноважень має здійснюватися з одночасним супроводом адекватних ресурсів, але за принципом субсидіарності, що закріплюється законодавством на постійній або довгостроковій основі.

Перспективами подальших розвідок мають стати дослідження питання щодо розподілу функцій між державою та місцевим самоврядуванням, а також обґрунтування механізмів передачі й делегування повноважень як між суб'єктами державного управління та місцевого самоврядування (так зване зовнішнє делегування), так і між суб'єктами системи місцевого самоврядування (внутрішнє делегування).

Список використаних джерел

1. Батанов О. В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики : монографія. Київ : Юрид. думка, 2010. 656 с.
2. Боднарчук В. Сутність і зміст поняття “компетенція” в державному управлінні. *Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. пр.* Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2016. Вип. 2 (29). С. 19–26.
3. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної. 2-ге вид., переробл. та допов. Харків : Право, 2011. 360 с.
4. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96. Дата оновлення: 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
5. Лихачов С. В. Щодо функцій органів місцевого самоврядування в Україні. *Форум права*. 2010. № 2. С. 272–276. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-2/10lcvvcvu.pdf> (дата звернення: 29.11.2020).
6. Малиновський В. Я. Словник термінів і понять з державного управління. Київ : Центр сприяння інституційному розвитку держ. служби, 2005. 254 с.
7. Ольшанський О. В. Ресурсне забезпечення розвитку території: двовимірний підхід. *Публічне управління: теорія та практика : зб. наук. пр.* Харків : ДокНаукДержУпр, 2013. Вип. 4 (16). С. 220–225.
8. Ольшанський О. В. Генезис правової бази місцевого самоврядування: контент-аналітичне дослідження. *Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр.* Харків : ХарPI НАДУ, 2020. Вип. 2 (69). С. 175–182.
9. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. Дата оновлення: 06.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
10. Публічне управління : термінол. слов. / уклад. : В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.

Olshanskyi O. V.,

*PhD in Public Administration, Associate Professor, Deputy Head of the Military-Civil Administration of Severodonetsk (Lugansk Region), Severodonetsk
ORCID ID 0000-0002-1888-7653*

**INSTITUTIONAL RESOURCE OF THE LOCAL SELF-GOVERNMENT:
CORRELATION BETWEEN THE KEY CONCEPTS**

The article presents the results of research on the essence of the concepts “function”, “competence”, “powers”, which are the fundamental basis for the formation of management structures in the local self-government system and decision-making power over the life and development of territorial communities. Article specifies the correlation between them as between the elements of institutional resource of local self-government from the standpoint of public administration science.

It was found that in scientific circles there are ongoing discussions about the essence of the concept of “institution”, including institution as a set of legal norms and institution as an organization.

Proposed to define the concept of “institutional resource” in local government as a set of formal rules and regulations enshrined in legislation that establish a certain procedures of local government activities and their boundaries, regulate their interaction with other parties of public administration.

Performed a review of scientific publications on the studies of the concepts of “function”, “competence”, “powers”.

Emphasized that today in Ukraine there is no clear definition of the functions of public administration, as well as their distinction between the subsystems of state management, local government, public and business administration. Established that scientific opinions on the correlation between the concepts of “competence” and “powers” differ: one part of the experts considers them identical and synonymous, and the other one - distinguishes them and considers them different, although similar.

Analyzed the provisions of the Constitution of Ukraine and the law “On local self-government in Ukraine” on the definition of functions, competencies and authorities in the system of local self-government. Concluded that at the legislative level there is no clarity on the essence and correlation between these categories. The following phrases are been used: “functions and powers

of local government”, “functions of the state or local government”; “own competence”, “exclusive competence”, “general competence”; “powers of local self-government”, “own powers”, “delegated powers”, “official powers”, “granted powers”, etc. Discovered the issue of differentiation between “own” and “delegated” powers.

Proposals have been formulated to clarify the concept of “local government functions”, namely: local government functions are a set of actions (types and methods of activity) of local governments in the area life of the territorial (regional) community, which reflect the common interests of its inhabitants.

Substantiated the horizontal-vertical model of the functions and powers distribution in the system of local self-government with the central-orthogonal role of the territorial community.

Keywords: function, competence, powers, subjects of local self-government, institutional resource.

References

1. Batanov, O.V. (2010). *Munitsypalna vlada v Ukraini: problemy teorii ta praktyky*. Kyiv: Yuryd. Dumka [in Ukrainian].
2. Bodnarchuk, V. (2016). *Sutnist i zmist poniattia “kompetentsiia” v derzhavnomu upravlinni. Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia, 2 (29), 19–26* [in Ukrainian].
3. Bodrova, I.I., Boldyriev, S.V., Velychko, V.O. and other (2011). *Derzhavne budivnytstvo i mistseve samovriaduvannia v Ukraini* [State building and local self-government in Ukraine]. S.H. Serohina (Ed.). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
4. *Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. Data onovlennia: 01.01.2020.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
5. Lykhachov, S.V. (2010). *Schodo funktsij orhaniv mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini. Forum prava, 2, 272–276.* URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-2/10lcvcvu.pdf> [in Ukrainian].
6. Malynovskiy, V.Ya. (2005). *Slovyk terminiv i poniat z derzhavnoho upravlinnia*. Kyiv: Tsentri spryannia instytutsijnomu rozvytku derzhavnoi sluzhby. [in Ukrainian].
7. Olshanskyj, O.V. (2013). *Resursne zabezpechennia rozvytku terytorii: dvovymirnyj pidkhid. Publichne upravlinnia: teoriia ta praktyka, 4 (16), 220–225.* Kharkiv: DokNaukDerzhUpr [in Ukrainian].
8. Olshanskyj, O.V. (2020). *Henezys pravovoi bazy mistsevoho samovriaduvannia: kontent-analitychne doslidzhennia. Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia, 2 (69), 175–182.* Kharkiv: KRI NADU [in Ukrainian].
9. *Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21.05.1997 r. № 280/97-VR.* Data onovlennia: 06.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
10. Kujbida, V.S., Bilynska, M.M., Petroie, O.M. and other (2018). *Publichne upravlinnia: terminol. slov.* V.S. Kujbida, M.M. Bilynska, O.M. Petroie (Eds.). Kyiv: NADU [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 19.11.2020 р.